

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Πέμπτη 12.12.2024:

Ατομικές συμμαχίες: ο Διεθνής Οργανισμός Ατομικής Ενέργειας και η εισαγωγή των αρχών ακτινοπροστασίας στη μεταπολεμική Ελλάδα

Λουκάς Φρέρης

Υποψήφιος Διδάκτορας Ιστορίας των Επιστημών
Friedrich-Alexander-Universität Erlangen-Nürnberg

Καρλόβασι, κτίριο Αλεξάνδρου του Πανεπιστημίου Αιγαίου (απέναντι από το Γυμνάσιο Καρλοβάσου), Αίθουσα Ι1

20.00-21.30

Περίληψη ομιλίας:

«Η Ελλάς, δοκιμασθείσα και μάλιστα βαρέως κατά τὰ πρώτα ἔτη μετὰ το τέρμα του πολέμου, δεν ηδύνατο βεβαίως νά εμφανίση εις τόν τομέα αυτόν επιτεύγματα οία ωρισμένοι μεγάλοι χώροι.[...] Αλλά εις τήν προσπάθειαν ὄλων τῶν πολιτισμένων Λαῶν νά προαγάγουν την ατομικήν επιστήμην, η Ἑλλάς δέν ἐπετρέπετο νά ἀπουσιάσῃ οὔτε νά ὑστερήσῃ». Αὐτά δήλωσε ο Κωνσταντῖνος Τσάτσος, ὑπουργός Προεδρίας της Κυβερνήσεως, κατά τα ἐγκαίνια του πρώτου ἐλληνικοῦ ἐρευνητικοῦ ἀντιδραστήρα το 1961. Σε αὐτή τήν προσπάθεια ἐκσυγχρονισμοῦ καί «πυρηνικῆς» ἀνάπτυξης, που εἶχε ξεκινήσει λίγα χρόνια πρὶν, το ἐλληνικό μετεμφυλιακό κράτος βρήκε ἕναν σημαντικό σύμμαχο: τόν Διεθνή Οργανισμό Ατομικής Ενέργειας (ΔΟΑΕ). Ἡ παρούσα ἀνακοίνωση ἐστιάζει στις προσπάθειες του νεοσύστατου ΔΟΑΕ νά καταστήσει τόν εαυτό του ἕναν παγκόσμιο ρυθμιστή στο ζήτημα της ατομικῆς ἐνέργειας καί ἐιδικότερα στην ἀκτινοπροστασία. Το βασικό του τὸ ὄχημα γιὰ τόν σκοπὸ αὐτό ἦταν ο θεσμός της Τεχνικῆς Βοήθειας. Το πρόγραμμα αὐτὸ περιλάμβανε ὑποτροφίες, ἀποστολές ἐμπειρογνομῶνων καί παροχὴ ἐξοπλισμοῦ στα κράτη μέλη του. Παρά τήν ἀπουσία νομικῆς ἀρμοδιότητος του ΔΟΑΕ νά ἐπιβάλλει τὰ δικά του πρότυπα ἀκτινοπροστασίας στα κράτη μέλη του, ο Οργανισμός στήριξε τήν ἀξία αὐτῶν των προτύπων ὡς προϊόν «συλλογικῆς τεχνογνωσίας» προερχόμενο ἀπὸ τήν ἐμπειρία των πιο προηγμένων -ἐπιστημονικά- χωρῶν. Ὑποστηρίζω ὅτι στη μεταπολεμικὴ Ελλάδα ἡ θέσπιση του ρυθμιστικοῦ πλαισίου της χώρας στον τομέα της ἀκτινοπροστασίας ἦταν ἀμεσο ἀποτέλεσμα της σχέσης της χώρας με τόν ΔΟΑΕ καί με τήν Τεχνικὴ Βοήθεια που της παρέιχε ἀπὸ τὰ τέλη της δεκαετίας του 1950 ἕως τις ἀρχές της δεκαετίας του 1970. Με ἄλλα λόγια, τὸ νομικὸ πλαίσιο της ἀκτινοπροστασίας της Ελλάδας -τὸ ὁποῖο συντάχθηκε σύμφωνα με τὰ πρότυπα του ΔΟΑΕ- ἦταν ἀποτέλεσμα των ἀλλεπάλληλων ἐπισκέψεων ἐμπειρογνομῶνων οἱ ὁποῖοι βρέθηκαν στην Ελλάδα καθὼς καί των δεκάδων ὑποτροφῶν οἱ ὁποῖες ἔδωσαν τὴ δυνατότητα σε νέους Ἕλληνες ἐπιστήμονες νά βρεθοῦν σε κορυφαία ἐργαστήρια του ἐξωτερικοῦ.

Ἡ ἀνακοίνωση βασίζεται στη διδακτορικὴ ἐρευνα του ομιλητῆ ἡ ὁποία διεξήχθη στο πλαίσιο του ἐρευνητικοῦ προγράμματος «Living with Radiation: The Role of the International Atomic Energy Agency in the History of Radiation Protection cordis.europa.eu/project/id/770548/de», που ἐκπονείται στο Friedrich Alexander University Erlangen-Nuremberg με τὴ χρηματοδότηση του European Research Council (ERC) Consolidator Grant.

Συντονιστές:

Κωνσταντίνα Ζορμπαλά

Κωνσταντῖνος Τσαπρούνης

Email: tina.zorbala@aegean.gr

<https://myria.math.aegean.gr/ifme/>